

Ruotsin finanssministeriö
Finanssministeri

Pohjoismaiden neuvosto
Ved Stranden 18
1061 Köpenhamn
Danmark

Vastaus kirjalliseen kysymykseen E 9/2018 Pohjoismaiden yhteisten toimien vahvistamisesta veroparatiisien, verovilpin, verokeinottelun ja haitallisen verokilpailun torjumiseksi

Pohjoismaiden vihreä vasemmisto -puolueryhmä on esittänyt Pohjoismaiden hallituksille seuraavat kysymykset:

- Millaisia toimenpiteitä on tehty yhteisten toimien merkittäväksi vahvistamiseksi ja mahdollisesti uusien toimien käyttöön ottamiseksi, jotta veroparatiiseja saataisiin torjuttua ja lakkautettua?
- Millaisia toimenpiteitä on tehty johtavan aseman saavuttamiseksi kansainvälisessä taistelussa veroparatiiseja vastaan esimerkiksi OECD:ssä, EU:ssa ja YK:ssa sekä alan keskeisten kansainvälisten toimijoiden aktivoimiseksi?
- Millaisia toimenpiteitä on tehty, jotta veroparatiiseissa toimivien holdingyhtiöiden perustaminen ja toiminta voitaisiin mahdollisesti jatkossa määritellä talousrikollisuudeksi, johon sovelletaan rangaistussäännöksiä?
- Millaisia toimenpiteitä on tehty, jotta voidaan merkittävästi vahvistaa olemassa olevaa suojaa verokeinottelua, verovilppiä ja pimeää työntekoa vastaan, parantaa sääntöjen läpinäkyvyyttä ja hahmotettavuutta sekä lisätä ja parantaa asiasta tiedottamista?

Pohjoismaat aloittivat jo vuonna 2006 yhteisen hankkeen, jonka tavoitteena oli solmia pyynnöstä tapahtuvaa verotietojen vaihtoa koskevia sopimuksia (tax information exchange agreement, TIEA) merkittävien salaisten

lainkäyttöalueiden kanssa. Hanke oli ainutlaatuinen, ja kun G20-valtiot ajoivat vuoden 2009 alussa yhdessä OECD:n kanssa läpi kansainvälisen standardin, joka koskee läpinäkyvyyttä ja tietojenvaihtoa veroasioissa, Pohjoismailla oli hyvät edellytykset neuvotella varsin nopeasti maailman laajimpaan kuuluva kahdenvälisen TIEA-sopimusten verkosto. Se kattaa yhteensä 45 salaista lainkäyttöaluetta. Maat tekivät myös hankkeen ulkopuolella sopimuksia muiden keskeisten salaisten lainkäyttöalueiden kanssa, joten kullakin Pohjoismaalla on mitä kattavin sopimusverkko pyynnöstä tapahtuvaa tietojenvaihtoa varten.

TIEA-sopimusneuvottelujen seurannasta ovat vastanneet Pohjoismaiden veroviranomaiset. Vuonna 2010 perustettiin Pohjoismaiden kansainvälinen veronkiertotyöryhmä (NAIS), jolla on seuraavat tavoitteet:

1. Kehitetään osaamista, joka liittyy otantojen tekemiseen ja kansainvälisen veronkierron selvittämiseen. Erityisenä huomion kohteena ovat kansainvälisen veronkierron näkökulmasta kiinnostavat maat, kuten rahoituskeskukset, joiden kanssa on tehty uusia sopimuksia.
2. Kehitetään Pohjoismaiden verohallintojen osaamista, joka liittyy pyynnöstä tapahtuvaan tietojenvaihtoon.

Pohjoismaainen lähestymistapa perustuu koko ketjun vahvistamiseen siten, että

- otanta- ja tarkastustyötä vahvistetaan
- kaikkia tietojenvaihtomahdollisuuksia hyödynnetään tehokkaasti
- sopimusosapuolten kanssa tehdään läheistä yhteistyötä.

Keinoina ovat muun muassa pohjoismaainen yhteistyö ja kokemustenvaihto parhaista tunnistamis- ja selvityskeinoista, jotka liittyvät matalan verotuksen maiden ja uusien tietojenvaihtosopimusten piiriin kuuluvien maiden kautta tehtyyn verovilppiin. NAIS järjestää vuosittain seminaareja, joilla kartutetaan vero- ja tilintarkastajien osaamista ja vaihdetaan kokemuksia tarkastuksen kannalta tärkeistä alueista sekä tehokkaista menetelmistä. NAIS pyrkii myös parantamaan kaikista mahdollisista lähteistä tehtävää otantaa (esimerkiksi tietovuodot, kansalliset tiedot sekä muista maista saataviin automaattisiin tarkkailutietoihin liittyvät signaalit).

NAIS-ryhmällä on ollut tietojenvaihdon kehittämiseksi myös yhteisiä kokouksia lukuisten sopimusosapuolten kanssa. Esimerkkinä on Panaman kanssa 1. kesäkuuta 2018 pidetty kokous, joka poiki useita selvennyksiä ja paransi Panamasta saatujen tietojen käsittelyä. Jos jokin yksittäinen Pohjoismaa tapaa jonkin sopimusosapuolen, kokouksesta saadut kokemukset jaetaan muille NAIS-maille.

Niin sanottujen Panaman paperien vuoto osoitti sen, että Pohjoismaat ovat edenneet hyvin pitkälle otantatyössä ja käytettävissä olevien tietojenvaihtotyökalujen hyödyntämisessä. Tämä on lisännyt yhteispohjoismaisten kantojen painoarvoa kansainvälisillä foorumeilla, kuten OECD:n verohallintoa käsittelevässä foorumissa (FTA) ja tietojenvaihtoverkostossa (JITSIC), joissa pohjoismainen lähestymistapa on saanut myönteistä huomiota.

NAIS-ryhmän osallistujat ovat jakaneet kokemuksiaan FTA:n ja JITSICin Panaman paperit -hankkeessa sekä Paradise Papers Initial Assessment Group -ryhmässä. Ruotsi sai tehtäväksi johtaa asiantuntijaryhmää, jossa 11 OECD-maata, ml. Suomi, kehitti mallin ryhmiä koskeville tietopyynnöille (group request), joissa pyydetään kerralla tietoja noin 500 tuntemattomasta henkilöstä. JITSIC-verkostossa on meneillään Panama-tietovuodon johdosta myös työ, jonka yhdessä työryhmässä on laadittu Ruotsin johdolla rutiini tietovuotoihin ja massadataan liittyvälle spontaanille tietojenvaihdolle. Mallit on otettu erittäin myönteisesti vastaan, ja niitä käytetään nyt monissa maissa. Ne on esitelty myös verotusta koskevaa avoimuutta ja tietojenvaihtoa käsittelevällä OECD:n maailmanlaajuisella foorumilla, johon osallistuu noin 150 lainkäyttöaluetta (ml. kaikki Pohjoismaat). Norja ja Tanska osallistuvat vuotojen analysointiin, ja Advisory Groupiin kuuluva Norja järjestää OECD-kokousten edellä pohjoismaisia esikokouksia, joissa maat koordinoivat asialistan kohtiin liittyviä kantojaan ja etsivät yhteistä linjaa.

Edellä mainitun maailmanlaajuisen foorumin tehtävänä on arvioida pyynnöstä tapahtuvan ja automaattisen tietojenvaihdon kansainvälisiä standardeja. Pyyntöstä tapahtuvalle tietojenvaihdolle sovittiin vuonna 2016 uudet yhteiset linjaukset (terms of reference). Ne lisäävät tiedonsaantivaatimuksia, jotka koskevat yhtiöiden ja trustien todellista omistusta, ja kohdistavat lisähuomiota tietopyyntöjen laatuun. Pohjoismaat osallistuvat työhön aktiivisesti, ja esimerkiksi Norja on jo pitkään ollut mukana pienessä maaryhmässä (Peer Review Group), joka vastaa

lainkäyttöalueiden pyynnöstä tapahtuvan tietojenvaihdon arviointiin liittyvistä periaatteellisista ja teknisistä kysymyksistä.

Kaikki Pohjoismaat ovat liittyneet tilitietojen automaattista vaihtamista koskevaan kansainväliseen standardiin. Toukokuuhun 2018 mennessä yhteensä 100 valtiota ja lainkäyttöaluetta oli allekirjoittanut monenvälisen sopimuksen globaalin standardin mukaisesta automaattisesta tietojenvaihdosta. Pohjoismaat ovat niin sanottuja varhaisia omaksujia, ja ne kaikki ovat allekirjoittaneet monenvälisen sopimuksen ollakseen mukana vaihtamassa tietoja ensimmäisten joukossa. Tietojenvaihto aloitettiin vuonna 2017, ja se koski siten verovuoden 2016 tietoja. Monenvälisen sopimuksen ovat pääosin allekirjoittaneet ne salaiset lainkäyttöalueet, jotka tunnistettiin pohjoismaisessa TIEA-hankkeessa tärkeiksi pyynnöstä tapahtuvan tietojenvaihdon kannalta. Valtaosa näistä lainkäyttöalueista aloittaa siten myös automaattisen tietojenvaihdon vuonna 2018.

OECD ja G20 laativat BEPS-hankkeessa vuonna 2015 esitellyn suosituksen, joka koskee pakollista verosuunnittelurakenteiden ennakoilmoittamista (toimenpide 12). Suositus muun muassa velvoittaa veroneuvoja ilmoittamaan tarjottavista tai käytettävistä verojärjestelyistä veroviranomaiselle. Tavoitteena on, että veroviranomaiset saisivat varhaisessa vaiheessa tietoa aggressiivisesta verosuunnittelusta sekä tämäntyyppisten verojärjestelyjen tarjoajista ja niiden käyttäjistä. EU hyväksyi vuonna 2018 muutospäätöksiin (DAC 6), jossa on määräyksiä tiettyjen rajat ylittävien verojärjestelyjen tarjoajien raportointivelvollisuudesta sekä näitä järjestelyjä koskevien tietojen automaattisesta vaihtamisesta jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten kesken. Säädöksen piiriin kuuluvat myös kolme pohjoismaista EU-jäsenmaata. Direktiiviin sisältyy raportointivelvollisuus järjestelyistä, joiden tavoitteena on välttää automaattista tietojenvaihtoa koskevaan kansainväliseen standardiin (CRS) liittyvältä raportoinnilta ja luoda läpinäkymättömiä ulkomaisia omistusrakenteita. OECD hyväksyi keuhällä 2018 vastaavat mallisäännöt (Model Mandatory Disclosure Rules for CRS Avoidance Arrangements and Opaque Offshore Structures).

Kaiken kaikkiaan Pohjoismaat ovat edelläkävijöitä verovilpin ja veronkierron ehkäisyssä, mistä on suurelta osin kiittäminen pohjoismaista yhteistyötä. Alalla on tapahtunut paljon viime vuosina, mutta kuten edeltä ilmenee, työ jatkuu yhä läpinäkyvyyden ja tietojenvaihdon parantamiseksi.

Veroparatiiseissa toimivien holdingyhtiöiden perustamisen ja toiminnan kriminalisoimiseksi ei sen sijaan ole meneillään hankkeita.

Tukholmassa 21. kesäkuuta 2018

Magdalena Andersson